

ریبوار ئەحمەد لە گفتوگۆیەکیدا سەبارەت بە ئاشکراکردنی فایلەکانی جاسوسیکردن بۆ بەعس:

"نایا شتیکی سەیریو سەمەرەیه که ئەوانە 15 ساله له کوردستان ملهپوری به سەر خه لکدا ده کهن و یاری به چاره نوسی خه لکه وه ده کهن، کۆنه به کریگراوی به عس بن؟! "

سازدانی: سەعید ئەحمەد

ئۆکتۆبەر / بلاوکردنەوی فایلی جاسوسیکردن لەسەر لاپەرە کۆمەڵێک روژنامەو جارێکی تر جەماوەری کوردستانی روژاند. ئەوانە 15 ساله که پازنه ساله یاری به چاره نوسی خه لکه وه ده کهن و سەرۆت و سامانی ئەم کۆمەڵگایە بەتالان دەبن، تەنها شتیک که لافیان پێوه لێئەدا ئەو بوو که ئەوان خەباتیان کردوو له دژی رژیمی به عس و زەحمەت و دەردو کۆیرەوریان لەم رێگایەدا چەتوو، ئیستا ئەم فایلە دەری خست که بەشتیکی بەرچا و له کەسایەتی بەرچەستە ئەم جزیه قەومی و ئیسلامیانە خۆیان لەژێرە هاوکاریان لەگەڵ حکومەتی به عس کردوو. ئەمە جگە لهو فایلەنی که لە دەورە پێشوی دواي رووختی به عسدا ئاشکرا کران و ئەوساش کۆمەڵێکیان دانیان بەم کارەیاندا نا. بلاوکردنەوی ئەم فایلە چي ئەگەینێ و چ مانایەکی سیاسی هەیە؟

ریبوار ئەحمەد / با پیش هەر شتیکی بە یەک رستە ئەو بەلیم که تەم شیوازه واتە ناو بردنی لیستی تۆمەتباران و لەوانەش تۆمەتباران بە جاسوسی بە دروست نازانم، تەمە دەکەوێتە ناکوکیەکی ئاشکراوه له گەل ئوصولی مەدەنیەت و پاراستنی مافە فەردی و مەدەنیەکان و حورمەتی نینسانەوه. ئەگەر بتانەوی لەسەر تەمە قسە ی زیاتر دەکەین، بەلام با جاری وەلامی پرسیارەتەتان بدەمەوه.

راستە ئاشکرا بونی ئەو فایلە بوو تە جیگای سەرئەجی خەلکی کوردستان، بەلام راستی من پیم وانیە که خەلکی کوردستان لەگەل هەوالیکی سەیریو پێشبینی نەکراو بەرەوروو بووین. چونکە ئەو مەسەلەیهکی بە تەواوی ئاشنایە بۆ خەلکی کوردستان، که له تەواوی میژووی ئەم حیزبانەدا، بە بەهانهو پاساوی جزواو جزو خۆیان وەکو حیزب و وەکو سەرکرده، هاوکاری و خزمەتی رژیمە سەرکوتگەر و کۆنەپەرستانەکانی ناوچەکەو جیهانیان کردوه. دەست تیکە لاوکردنی ئەم حیزبانە لەگەل موسادی ئیسرائیلی و ساواک و ئتلاعاتی ئیرانی و میتی تورکی و مخابەراتی به عس و... هەر وەها هاوکاری کردنیان له دانی زانیاریهوه تا هاوکاری تاوانەکانیان و تیرۆر کردووی سەربازی دژی مخالفینان، میژوویەکی زۆر ئاشکرایهوه هەزارو یەک بەلگە لێهەردەستی خەلکی کوردستاندا یه.

کەوا یە مەسەلە که نەریت و عادی ئەم حیزبانە یه. هەر تەمەش بواری کردووتەوه که سەرکردهو کادرو بەرپر سەکانیان، لەسەر نەریتی حیزبەکانیان، بەپێی ویست و مەرام و بەرژووەندی خۆیان، وەکو فەرد هەمان کاربەکن که حیزب و سەرکردهکانیان دەیکەن. هەر بۆیە کاتیکیش ئەم کاری جاسوسی بۆ حیزبەکانیان ئاشکرا دەبیت، تەنها مەسەلەیهکی که بیر لێدەکەنەوه ئەو یه که چۆن دیزه بەدەرخۆنە ی بکەن. ئەگینا ئەوان خۆیان لەگەل ئەم جزو کارەدا کیشە یهکیان نیه. وا باوه له نیو ئەم حیزبانەدا بە تابیەتی بزوتنەوهی کوردایەتی، کەسیک که له گەل دەزگا جاسوسی گەرەکاندا هاوکاری بووین، لای ئەوانیش پلە پایە ی بەرزتری بووه. چونکە ووتویانە ئەمە کاری لە دەست دیت!

من جاریکی دیکەش ووتومە، بەرای من ئیستا که تەنها بەشتیک له مەلەفەکانی به عس ئاشکرا کران، دەرکەوتوه که لایەکی سەرکردهو کادرو بەرپر سە ئەم حیزبانە به ئیسلامی و قەومیهوه سەر به به عس بوون، هیچ گومان لهوه نیه که ئەگەر مەلەفی ئیتلاعات و موساد و میت و سی ئای ئەی ئاشکرا بیت، دەبینن ئەوانی دیکەشیان لای ئەو دەزگایانە خاوەن مەلەفن. له راستیدا فایلداری گەرەکان لای دەزگا گەرەکان ناویان دەدۆزیتەوه. ئەمە نەریتی ئەم حیزبانە یه، جا کاتیکی جاسوسی بۆ حیزب و رابەران شانازی بیت، لانی کەم بۆ ئەوانی تریش حەرام ناییت.

بەلام جیاواز لەمەش، له 15 سالی رابردوودا خەلکی کوردستان گەلێک رەوشت و سیاسەت و کارکردی دیکە ی لەم حیزبانە و دەسلالەکیان بینیوه که له گەل ئەم جاسوسی کردنەدا جوت دینەوه. بۆ نمونە تا ئیستا کارکردن بە قانۆنەکانی به عس، سەرکوت و تیرۆر و شکەنجە ی مخالفی سیاسی، تەقەکردن لەخەلک لەسەر سادەترین داخواری، ئەستاندنی بە زۆری پەنجەمۆری خەلک بۆ دەسلالەتی داسەپاویان بە ناری هەلبێزاردنی نازادەوه... نایا بۆ خەلکی کوردستان مەسەلەیهکی چاوەروان نەکراوه که ئاشکرا ببیت، بەرپرسانی گەندەل و تالانچی، ئەوانە ی بە داھاتی خەلک و کۆمەڵگا گەرەترین سەرۆت و سامانیان ناوه بەیە کەوه و بانکەکانی ئەوروپاشیان پرکردوه، کۆنه به کریگراوی به عس بن؟ نایا بۆ خەلک شتیکی سەیریو سەمەرەیه که ئەوانە 15 ساله له کوردستان ملهپوری به سەر خه لکدا ده کهن و یاری به چاره نوسی خه لکه وه ده کهن، کۆنه به کریگراوی به عس بن؟ نایا تیرۆریستانی ئیسلامی که له پیناو مەرامە چەپەلەکانیاندا له کوشتاری مندال و خەلکی بیتاوان و لەت و پەتکردنی ئینسان سل ناکەنەوه، چاوەروانی ئەو یان لێدەکریت له جاسوسی کردن بۆ به عس سل بکەنەوه؟

بە بروای من ئاشکرا بونی ئەم فایلە، پیش هەموو شتیکی نیشانە ی پەرەلاچونە لەسەر لایەکی دیکە ی میژوو و ماھیەتی ئەم حیزبانە، ئینجا لەسەر خودی کەسەکان. ئەمە دەچنە سەر هەزاران بەلگە ی تر بۆ ئاشنا بونی خەلک بە ماھیەتی ئەم حیزبانە و بە پێوستی تەریکخستنهوه یان. بەلگە ی ئەو ن که خۆشباوهری بەم حیزبانە خەتایە که خەلک له دژی خۆی ئەنجامی دەدات. ئەو ی ئیستا ئەم حیزبانە دەیکەن له کوردستاندا و هەر خودی ئەو کەسانەش که فایله کانیان ئاشکرا بووه دەوری بەرچاوی تیا دا دەگیرن، له ناوهرۆکدا جیاوازیهکی نیه له گەل ئەو ی که بۆ به عس کردویانە.

ئۆکتۆبەر / سەرباری ئەوانە ی باس ت کرد، ووت تۆ بلاوکردنەوی لیستی ناوی فایلداریکان و فایله کانیان بە دروست نازانی. بۆچی له گەل بلاوکردنەوی ئەم فایلەدا نیت؟ نایا ئەمە خزمەت بە پەرەگرتنی خەباتی حەقخوازانە ی جەماوەری خەلکی کوردستان ناکات لەدژی ئەم دەسلالە گەندەل و تالانچی و دژی خەلکیه؟ هەر ئەو ی که کۆمەڵێک لهو ناوانە پاکانە بۆ کارەکانیان دەکەن، یان جزبەکانیان دەلێن بە فرمانی ئیمە ئەو کارەیان کردوو، خۆی نیشانە ی راستی ئەم فایلە نییه؟

نایا ئەمە جزوێک له دادگای جەماوەری و ئاشکرای ئەم تۆمەتبارانە نییه؟ نایا خستنهرووی بەلگەنامەکان لەسەر روپەری روژنامەکان بۆ بەرچاوی خەلک و ئاگادارکانەوه یان لهو بەلگانە و بوردان بە تۆمەتبارەکان بۆ دیفاعکردن لەخۆیان لەسەر روپەری هەمان روژنامەدا جزوێک له دادگای ئاشکرا و جەماوەری و شەفاف نییه؟ ئەمە بەرچاوی خەلکی روون ناکاتەوه و راستیەکان بۆ خەلکی دەرناخت؟

ریبوار ئەحمەد / قسەیهکی پوچی باو هەیه که دەلێ (المهدف بیر الوسيله)، منصور حکمت لەبەرامبەر ئەمەدا ووتی (المهدف لایرر الوسيله). کیشە و ناکوکی و ئیختلافی من له گەل ئەخزایی ئیسلامی و ناسیونالیستی هەتا بلێی قولت، بەلام ئەمە ناتوانی بەلگە یهک بیت بۆتەوه ی که ئیمە هیچ رەوشتیکی نا ئوصولی و پیچەوانە ی پەرسنیه مەدەنی و ئینسانیه کان بۆ بردنە پیشی ئەم خیلافاتە بگرینەبەر. بە بروای من بەدەر له نیهتی دلی ئەوانە ی که ئەم لیستانە بلاو دەکەنەوه، هەر وەها بەدەر لهو ی که تاوانباران کین و چ تاوانیکیان کردوه، بلاوکردنەوی لیستی ناوی کەسانیک لەسەر لاپەری روژنامە و ناو بردنی وەکو جاسوسی به عس، ئەویش بەبێ ئەو ی هیچ پڕۆسەیهکی دادگایی بەریوه چوین، بە کردووه دەکاتە ناو زاردنی ئینسان و پیشیلکردنی مافی فەردی و مەدەنی ئەو کەسە و شکاندنی حورمەتی ئینسانی.

ئەھۋى كە ھەندىك لەم كەسانە خۇيان ئىنكارى ناكەن دان بە تاوانەكەياندا دەنېن، يان حىزبەكانيان دەلېن بە تاگادارى ئىمە ئەم كارەيدان كىردو ھەم جۆرە بۇيان پاساۋ دەدەن، ھىچ لەم ھوكمى سەرۋە ناگۇرېت. لە روانگە مافە مەدەنىيەكان ۋە بەرنامەى حىزبى ئىمە، ھەر تۆمەتبارىك تا نەچىتە بەردەم دادگاۋ مافى ئەھۋى پىنەدرېت كە روونكردنەھۋى خۇى لەسەر ئەم تۆمەتە بدات، تا لە فەزايەكى ئازادى دور لە زەخت و فشاردا بوارى نەدرېت ئەھۋە روون بىكاتەھۋە كە لە چ ھەلومەرجىكدا بۇچى بەم كارە ھەستاۋ، تا مافى ئەھۋى پىنەدرېت كە پارىزەرى ھەبىت بۇ ئەھۋى بە شىۋەى قانونى بەرگىر لىبىكات، تا دادگا تاوان ۋە بەلگەكان روونكردنەھۋەكان ھەلنەسەنگىنىۋ تاوانەكەى ساغ نەكاتەھۋە... ئەم تۆمەتبارە بە بىتاوان دادەنرېت و نابى ناۋى بىزىنرېت.

"ئايان ئەمە خىزمەت بە پەرەگرتنى خەباتى جەماۋەرى ناكات؟" بە برۋى من ئەم رەۋىشتە خىزمەت ناكات، بەلكو فەزايەكى خراب ۋە ئالودە دەخولقىنى كە تىيادا حورمەتى ھەموو كەس دەكەۋىتە بەردەم خەتەرى زىندانەھۋە. خەباتىكى جەماۋەرى ھوشيارانە ۋە تاماجارانە لە باردەچىت. ھەر كەس دەتوانى بۇ ھەركەس تۆمەت ھەلبەستىت و ناۋى بىخاتە سەر لاپەرەرى رۆژنامە. لە فەزايەكى ۋەھادا ئىتېر بەلگە بايەخى نامىنىۋ كەسش بە دواى بەلگەدا ناگەرىت. سەرئەنجام سەبەى خودى ئەم حىزبە خاۋەن فايلا نە دەست دەكەن بە فايلى سازى بۇ ھەركەسىك كە خالەفەتەتە بىكات. ئەم شىۋازە لە روۋى ناۋەرۋەكىشەھۋە زۆرتر دەچىتە خانەى تۆلەھۋە. لە كاتىكدا دادگاىي لە بنەرەتدا لە روانگەيەكى مەدەنى ۋە ئىنسانىيەت تۆلە نىيە، بەلكو بارھىنان ۋە رىگاگرتنە لە تاوان ۋە كىرانەھۋى تاوانكارە بۇ كۆشى كۆمەلگا. ئەم رەۋىشت و فەزايە بە پىچەۋانەھۋە لە تۆلەى ئەھۋى ئەم كەسە تاوانى كىردە، ناۋى دەزىنىۋ سوكى دەكات ۋە كەرامەتى دەشكىنى، بەم جۆرە ئەم كەسە شىكىنراۋە زىاتر ھاندەدرېت بۇ ئەھۋى لە ھىچ كىردەھۋەيەكى خراب سل نەكاتەھۋە، چونكە شىتىكى نەماۋە كە نىگەرەنى لە دەستدانى بىت.

"ئايان ئەمە جۆرەك لە دادگاى جەماۋەرى و ئاشكرى ئەم تۆمەتبارانە نىيە؟ كە بەلگەكان دەخىنەرۋو، تاوانبارانىش دەتوانن بەرگىر لە خۇيان بىكەن؟" نەخىر ئەمە ھىچ لىكچونىكى لەگەل دادگاىي ئاشكرادا نىيە. لاپەرەرى رۆژنامە دادگا نىيە. پىرۋەسى دادگاىي و لىكەدانەھۋە ھەلسەنگاندنى بەلگە... شىتىكە ۋە بلاۋكردنەھۋى بەلگە لەسەر لاپەرەرى رۆژنامە شىتىكى ترە. گرېمان كەسىك لە رۆژنامەيەكەھۋە ناۋى ۋەكو جاسوس لەگەل بەلگەكان بلاۋەكرىتەھۋە، پاشان خۇى بەرپەرەچى دەداتەھۋە بە درۋى دەخاتەھۋە. سەرئەنجامى ئەمە دەكاتە چى؟ كەسانىك بە بەلگەى رۆژنامەكە باۋە دەھىنن ۋە كەسانىكى تىرىش رەنگە بە ۋەلامى تۆمەتبار، بەلام ئەمە سەرئەنجام چۆن يەكلا دەبىتەھۋە كام مەرجەع برىارى كۆتايى دەدات؟ كۆمەلگا نىۋى بە جاسوسى دەزانن نىۋەكەى تر نا، بەم جۆرە بەدەر لەھۋى بەرگىرەكانى تۆمەتبار لە خۇى دروست يان نا دروست بىت، ناۋى زراۋە. لە كاتىكدا دادگا دەبى بە ھەلسەنگاندنى بەلگەكان ۋە بەرگىر تاوانبار لە خۇى، ھوكمى كۆتايى بدات ۋە مەسەلەكە ساغ بىكاتەھۋە. كاتى خۇى لە كەرمەى كىشمەكىشى نىۋان ئىمە ۋە يەكىتىدا، ھاورپەكمان ۋوتى من بەلگەكى بەھىزو ئاشكرام پەيدا كىردە لەسەر ئەندامىكى ناۋدارى سەركرادىەتى يەكىتى بىت باشە بىخەمە سەر سايت ۋە بۇ خەلكى ئاشكرابىكەم؟ ۋوتم كارى ۋا نەكەيت، ئەھۋە رەۋىشتىكى دروست نىيە، بەشىك ھەر لەم بەلگانەم بۇ باسكردو ۋوتم ناكىرېت لەبەر ئەھۋى يەكىتى ھاورپىيانى ئىمەى كوشتەھۋە تاوانى كىردە لەبەرامبەرمان، ئىمە لە ئۈصول ۋە بەرنامەى خۇمان لادەھىن.

ئۆكتۇبەر / لە كوردستاندا كە ھىچ دادگاۋ مەرجەئىكى بىلايەن لەئارادا نىيە، چ رىگەبەك ھەبە لەبەردەم خەلكىدا بۇ يەكلايى كىردنەھۋى ئەم مەسەلەبە ۋە دەرخستنى راستى و ناراستى ئەم جاسوسى ۋە ھاوكارىكىردنەى رۆژىم؟ ئايان پىت ۋايە برىارى مەسعود بارزانى بۇ دروستكردنى لىژنەبەك بۇ لىكۆلنەھۋە لەسەر خاۋەن فايلاكان بىتايىت ئەم مەسەلەبە ساغ بىكاتەھۋە؟

رىيوار ئەجمەل / كەۋايە لە پىشدا مەسەلەى سەرەكى ھەلدانە بۇ دەرهىنانى كوردستان لەم بىسەرۋەبەرەبى ۋە بىن قانونىيە، ئەمەش بە پىشلكردنى مافو پىۋانە مەدەنىيەكانى ئىنسان ناكىرېت. گومانىش لەھۋە نىيە كە برىارى مەسعود بارزانى خۇى لە خۇيدا بۇ ئاشكرىكردنى حەقىقەت ۋە يەكلا كىردنەھۋى ئەم مەسەلەبە نىيە، ئەمە مەسەلەبەكە لەدۆزى مېزۇو ۋە كاركردى خۇيان ۋە ئەم كەرە ناكات، مەگەر لە ژىر زەختى خەلكدا بسەپىنرېت.

لە بارەى چى كىردنەھۋە لە پىشدا دەبى ئەھۋە رۆژن بىت كە ئەم مەسەلەبە ئىستا خەتەرىكى بالفعل نىيە لەسەر خەلك ۋە كۆمەلگا، چونكە رۆژىيە بەعس نەماۋە تا خەتەرىك بىت ۋە جاسوسى كىردىش بۇ ئەم رۆژىيە ئەم خەتەرە گەرە بىكاتەھۋە لەسەر خەلك. ئەمە خەتاۋ تاوانىكى پەيۋەست بە رابردەھۋە. ئەمەش بەم مانايە نىيە كە خەلك لە بىرى بىكات ۋە بە دواى ئاشكرابونى حەقىقەت ۋە دادگاىي ۋە سزاي تاوانبارانە نەبىت، بەلكو مەبەستەم ئەھۋەبە كە نەمانى بەعس ۋە خەتەرى بالفعلى ئەم مەسەلەبە، بوارى ئەھۋە دەدات كە بە ئارامىيەكى زىاترەھۋە ھەنگاۋى بۇ ھەلگىرېت، لەۋانەش ھەنگاۋ ھەلگرتن لە رىگاي بەرپا كىردنى ھەلومەرجىك كە لە ساىيەى ھوكمى ياساۋ دادگاىيەكى مەدەنى ۋە عادلانەدا ئەم مەسەلەبە ۋە سەدان ۋە بىگرە ھەزاران فايلى دىكەى لەم بابەتە بۇ بەعس ۋە دەزگا جاسوسىيەكانى دەۋلەتەنى سەرگوتگەرى دىكە. يەكلا بىكرىتەھۋە.

لايەنىكى تىرى ئەم چى كىردنە ئەھۋەبە كە دەبى ئەم مەسەلەبە ۋەكو بەشىك لە فايلى سىياسى ئەم حىزب ۋە بىزوتنەھۋە قەۋمى ۋە ئىسلامىيەن پەردەى لەسەر لادىرېت. ئەم مەسەلەبە بەبىن ناۋىردن ۋە ناۋ زىراندنى ئەفراۋ ۋەكو مەسەلەبەكى سىياسى ۋە بەلگەبەك لەسەر ماھىيەتى ئەم حىزبانە قەسەى لەسەر بىكرىت. من خۇم پىشتر بەبىن ناۋىردنى كەس لەسەر ئەم مەسەلەبە ۋەوتارم نوسىۋە، ھەلبەت تەنھا ناۋى كەسانىك بىردە كە لەم بارەيەھۋە بۇ پاساۋدانى جاسوسى قەسەيان كىردە، من بەبىن لىدانى تۆمەت ۋە باسكردنى ھىچ بەلگەبەك لەسەر جاسوس بونىيان، ۋەلامى پاساۋەكانىيەم داۋەتەھۋە جەدەم لەگەل كىردن. ئىستاش دەبى ئەم كەرە بىكرىت. سەرئەنجام ئەھۋە مەسەلەبە ئەم حىزبانەبە كە حەقىقەت لەبارەى كارو كىردەھۋى جاسوسى كەسانى سەربەخۇيانەھۋە روون بىكەنەھۋە. ئەۋانىش نىشانىيانداۋە كە بە تايبەت بۇ كەسە ئەصلىيەكانى خۇيان پاساۋ دەھىننەھۋە دەچنە پىشتى مەلەفى ئەفراۋەكانىيان. كەۋايە خەلك تەنھا لەگەل جاسوسانىك بەرۋەروو نىيە بەلكو لەگەل ئەزىبىك بەرۋەروو كە لە پىشتى جاسوسانى بەعس راۋەستاۋن. بۇيە مەسەلەى ئەصلى يەكلا كىردنەھۋى تەكلىفى خەلكە لەگەل ئەم حىزبانە. مەسەلەى ئەصلى ئەھۋەبە كە كۆمەلگا لە رىكىفى ئەم حىزبانە دەرهىنرېت.

لە ھەمانكاتدا تا كاتىك كە دەسلەتتى ئەم حىزبانە داسەپاۋو لەسەركارىت، كۆمەلگا دەبى فشاريان بىخاتە سەر ۋە ناچارىيان بىكات بۇ ئەھۋى دان بە حەقىقەتدا بىنېۋ راستىيەكان بۇ خەلك ئاشكرى بىكەن ۋە دادگاىيەكى ئاشكرى بە پىۋانە مەدەنىيەكانەھۋە لەسەر ئەم فايلا نە بىرۋەبەرن.